

Az 5–6. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 136 óra. **nálunk 144 óra**

Két mélységelvű téma javasolt óraszám: 6–10 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Javasolt óraszám	szabadon felhasználható órakeret 10%
Személyes történelem	7	2
Fejezetek az ókor történetéből	13 + 5	2
A kereszténység	5	
A középkor világi	13 + 2	
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20 + 7	3
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10	
Új látóhatárok	11	2
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14 + 8	2
Élet a kora újkori Magyarországon	6	
Forradalmak kora	5	
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15 + 3	3
Évente két mélységelvű téma	14+11	
Összes óraszám:	144	7

Megjegyzés: A szaggatott vonal az évfolyamok közötti határokat jelzi.

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából**JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra****ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:**

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Magyar királyportrék a 14–15. századból</i>	<ul style="list-style-type: none">Károly és az aranyforint.Nagy Lajos, a lovagkirályLuxemburgi Zsigmond, a császár.	<i>Fogalmak:</i> aranyforint, perszonálunió, bányabár, kapuadó, harmincadvám, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos, ősiség, úriszék, pallosjog, koronavám, füstpénz,	<ul style="list-style-type: none">A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése.Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól.
<i>Hunyadi János, a törökverő</i>	<ul style="list-style-type: none">Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér.A nándorfehérvári diadal.	<i>Személyek:</i> I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás, Vitéz János, Beatrix, Corvin János, I. Ulászló	
<i>Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó</i>	<ul style="list-style-type: none">Mondák és történetek Mátyás királyról.A fekete sereg.Mátyás reneszánsz udvara.	<i>Kronológia:</i> 1301, az Árpád-ház kihalása női ágon, 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása. <i>Topográfia:</i> Lengyelország, Vajdahunyadvár, Várna, Diósgyőr, Visegrád, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.	<ul style="list-style-type: none">A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint.
- A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével).
- Animációs film megtekintése, melynek címe: Nándorfehérvár!**
- Mátyás, a reneszánsz uralkodó – ppt készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról.
- A Nemzeti Múzeum középkori magyar gyűjteménye néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
- Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.

TÉMAKÖR: Új látóhatárok**JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra ebből 2 óra szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, kompetenciafejlesztésre)**

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A földrajzi felfedezések</i>	<ul style="list-style-type: none"> A felfedezők útjai. A világkereskedelem kialakulása. Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák. 	<p><i>Fogalmak:</i> gyarmat, aranyéhség, iránytű, kormánylapát, caravella, manufaktúra, tőkés, bér munkás, kapitalizmus, bank, búcsúcédula, zsinat, reformáció, katolikus, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás.</p> <p><i>Személyek:</i> Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete.</p> <p>1519-1521 Magellán útja</p> <p>1555 augsburgi vallásbéke</p> <p><i>Topográfia:</i> Jóreménység foka, Közép-Amerika szigetei, Magellán-fok, Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. Érvelés a vallási türelem mellett.
<i>Korai kapitalizmus</i>	<ul style="list-style-type: none"> A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. Az első bankok és tőzsdék. 		
<i>A vallási megújulás</i>	<ul style="list-style-type: none"> Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. Reformáció és katolikus megújulás. Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. Vallási türelem Erdélyben. 		
<i>Az új világkép kialakulása</i>	<ul style="list-style-type: none"> A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. A középkort felváltó új világkép: a felvilágosodás. 		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembé.
- Hasonlóságok és különbségek megállapítása a megismert felekezetek templomairól készült fotók alapján.
- A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése.
- Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről.
- Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton, **Kepler, Galilei,**) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson.

- Táblázat készítése a középkor és az újkor világképének összehasonlításához megadott szempontok alapján.

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra+ 8 óra = 22 óra A plusz 8 óra a mélységelvű szemlélet megvalósítását célozza. Ebből 2 óra szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, kompetenciafejlesztésre)

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztés feladatok
<i>A török háborúk hősei</i>	<ul style="list-style-type: none"> • II. Lajos és a mohácsi csata. • Buda eleste és az ország három részre szakadása. • A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős). 	<i>Fogalmak:</i> szultán, janicsár, szpáhi, gyermekadó, fejadó , török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás.	<ul style="list-style-type: none"> • A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. • A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen.
<i>Bocskai, Bethlen és Zrínyi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. • Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. • Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. • Buda visszavétele: a török kiűzése. 	<i>Személyek:</i> I. Szulejmán, II. Lajos, Szapolyai János , Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, ifj. és id. Zrínyi Miklós II. Rákóczi Ferenc, Thököly Imre, Zrínyi Ilona, Bottyán János, Mária Terézia.	<ul style="list-style-type: none"> • A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. • Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
<i>II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Rákóczi fordultatos életpályája Munkácstól Rodostóig. • Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. • A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal. 	<i>Kronológia:</i> 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1566 Szigetvár eleste 1604-1606 Bocskai-féle felkelés 1613-1629 Bethlen Gábor	<ul style="list-style-type: none"> • A három részre szakadt ország térképének értelmezése. • Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére.
<i>Mária Terézia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Mária Terézia, a családjára és uralkodó. • Intézkedései Magyarországon. • A magyar huszárok és 		<ul style="list-style-type: none"> • II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.

	<p>a berlini huszárcsíny.</p> <ul style="list-style-type: none"> Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő). 	<p>fejedelemsége</p> <p>1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mohács, Gyulafehérvár, Drégely, Szigetvár, Temesvár, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.</p>	
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése.
- Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
- Egy a Rákóczi-szabadságharcot bemutató műalkotás (pl. festmény, népdal, regény) feldolgozása.
- Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről.
- A magyar husárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése.
- A husárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása.
- Képek gyűjtése főúri kastélyokról.

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
<i>Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával</i>	<ul style="list-style-type: none"> A török uralom. A mezőváros élete. Szarvasmarha-kereskedelem. 	<p><i>Fogalmak:</i> nemzetiség, ortodox, barokk.</p> <p>sókereskedelem, magyar szürkemarha,</p> <p><i>Topográfia:</i> Debrecen, Temesvár.</p>	<ul style="list-style-type: none"> A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve
<i>Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával</i>	<ul style="list-style-type: none"> Magyarország újranépesülése és újranépesítése. Népek és vallások együttélése. A barokk városépítész. 		

			táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével.
- Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtákról.
- Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról.
- Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetről.
- Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

TÉMAKÖR: Forradalmak kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>Ipari forradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Gyapotból pamut. • A textilipar fejlődése. • A gőzgép. • Bányászat, gyáripar, vasútépítés. • Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban. 	<p><i>Fogalmak:</i> három rend, rendi gyűlés, alkotmányos királyság, köztársaság, guillotine, diktatúra, ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom,</p> <p><i>Személyek:</i> XIV. Lajos, Robespierre, Danton, James Watt, Fulton, Stephenson, Morse, Bonaparte Napóleon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. • A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. • Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.
<i>Társadalmi-politikai forradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> • A köztársaság kísérlete Franciaországban. • A forradalmi terror. • Napóleon a császár és hadvezér. 	<p><i>Kronológia:</i> 1789 a francia forradalom,</p> <p>1793 a köztársaság kezdete</p> <p>1804 Napóleon császár lett</p> <p>1812 oroszországi hadjárat</p> <p>1815 a waterlooi csata.</p> <p><i>Topográfia:</i> Párizs, Lipcse, Waterloo, Borogyinó, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.</p>	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján.
- Beszélgetés a gyermekmunkáról.
- Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen.
- Napóleon-ppt készítése a pályaképeről

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra + 3 óra = 18 óra A plusz 3 óra a mélységelvű szemlélet megvalósítását célozza. Ebből 3 óra szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, kompetenciafejlesztésre)

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
<i>A reformkor</i>	<ul style="list-style-type: none"> Széchenyi István alkotásai. A jobbágyszabadítás kérdése. A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye. 	<p><i>Fogalmak:</i> országgyűlés, érdekegyeztetés, közteherviselés, kaszinó, vezércikk, védegylet, ellenzéki, jobbágyszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés.</p> <p><i>Személyek:</i> Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Petőfi, Vasvári, Jókai, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc.</p> <p><i>Jellasics, Windischgrätz, Haynau</i></p> <p><i>Kronológia:</i> 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. április 14. Függetlenségi Nyilatkozat, 1849. május 21. Buda felszabadulása</p> <p>1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Temesvár, Segesvár,</p>	<ul style="list-style-type: none"> A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével. A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés) A kiegyezés értékelése.
<i>A forradalom</i>	<ul style="list-style-type: none"> A március 15-i események és a 12 pont. Kossuth Lajos szerepe. Az áprilisi törvények. A Batthyány-kormány. 		
<i>Képek a szabadságharc történetéből</i>	<ul style="list-style-type: none"> Történetek a szabadságharc idejéből. Görgei Artúr, a hadvezér. A tavaszi hadjárat. A Függetlenségi nyilatkozat. A fegyverletétel és megtorlás – Arad. 		
<i>A kiegyezés</i>	<ul style="list-style-type: none"> Az ellenállás formái. Deák Ferenc szerepe. A kiegyezés megkötése. Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése. 		

		Tápióbicske, Osztrák-Magyar Monarchia.	
--	--	--	--

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.
- Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.
- Térképábrák készítése a március 15-i eseményekről.
- Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.
- Poszter, kiállítás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról, vagy hősről.
- 1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.
- Képek gyűjtése a szabadságharc honvéd egyenruháiról és fegyvereiről.
- Történelmi ppt készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.
- Mikrotörténelmi kutatás: egyéni sorsok feltérképezése, pl. gyerekek, nők, öregek szerepe a szabadságharc idején

72 tanóra, s ebből 7 óra szabadon felhasználható órakeret (ismétlésre, gyakorlásra, kompetenciafejlesztésre)

A továbbhaladás-hoz szükséges minimum követelmény az 6. évfolyam végén

- A diák legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.
- Tudjon információt gyűjteni adott történelmi témában, tanári segítséggel.
- Tudjon tanult történetet önállóan elmesélni a kerettantervben megjelölt fogalmak felhasználásával.
- Tudja a tanult történet lényegét kiemelni.
- Tudjon különböző korszakokat térképen beazonosítani.
- Tudjon távolságot becsülni és számításokat végezni történelmi térképen.

Átfogó célként kitűzött, valamint a fejlesztési területekhez kapcsolódó tanulási eredmények (általános követelmények) az 5-6. évfolyam végén

- Egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése.
- A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélethető erkölcsi tanulságok azonosítása.
- A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása.

- A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.
- Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.
- Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.
- Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.
- Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.
- Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket.
- Legyen képes a tanuló történelmi ismeretét méríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.
- Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban, és interneten.
- Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.
- Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.
- Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.
- Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

